

146625

II

SPRAWOZDANIE

TOWARZYSTWA CZYTELNI LUDOWYCH

KOŁO CHORZÓW I. i II.

za czas od 1-go lipca 1933 r.
do 31-go grudnia 1934 r.

CZY WIESZ

Co to jest

Towarzystwo Czytelni Ludowych?

(T. C. L.)

T. C. L. — to ostoja oświaty polskiej trzech województw zachodnich!

T. C. L. — to zwycięski a nieustanny bój o zdrową moralnie myśl polską!

T. C. L. — prowadziło lud polski pod zaborem pruskim do wolnej Polski!

T. C. L. — dziś utwierdza w krainie ducha mocarne życie Ojczyzny!

T. C. L. — to skarbnica dobrych książek!

T. C. L. — posiada 1400 bibliotek, 350000 książek, prowadzi 2 piękne uniwersytety ludowe, wykazuje rocznie cyfrę około 1 1/2 miliona wypożyczeń książek!

146625

II

do
J. Borkowska
K. z Krawiec
10.10.60 8-10

Sprawozdanie

**Koła T. C. L. w Chorzowie I. i II. za okres
od 1. lipca 1933 do 31. grudnia 1934 r.**

I.

Z historii T. C. L. w naszym mieście.

Przez pięć dziesiątków lat
oświaty fundament kładł —
i wiódł w jutrzniany cel
ideał: serca łów —
zaklęty w troje słów —
w to hasło: T. C. L.

Przez twardych roków ciąg
szły książki z rąk do rąk
od Śląska aż po Hel —
polskiej modlitwy cud,
polskiego słowa trud
dźwigało T. C. L.

(Wyjęte z wiersza E. Żegadłowicza na 50-letni jubileusz T. C. L.)

Towarzystwo Czytelni Ludowych, zwane popularnie T. C. L. — to najstarsza organizacja kulturalno-oświatowa na ziemiach Polski, a celem jej — „szerzenie oświaty i kultury polskiej wśród wszystkich warstw społeczeństwa w duchu chrześcijańskim i polskim”. (Wyjęte ze Statutu T. C. L.).

Powstało ono w roku 1880 w Poznaniu, tuż po zakończeniu „walki kulturalnej”, ale zarazem nastaniu wzmożonego ucisku polskości w byłym zaborze pruskim z wejściem w życie prawa o języku urzędowym, które rugowało język polski zupełnie ze szkół, urzędów, sądu. Odtąd tylko kościół, dom polski i książka polska stały się twierdzami, gdzie Polak mógł wypowiadać swobodnie swe uczucia i myśli w przepięknej mowie własnej, danej mu przez Stwórcę.

Tego wzniosłego zadania: pielęgnowania i ratowania skarbów ojczystej mowy i kultury polskiej, podjęło się w tych najkrytyczniejszych czasach T. C. L. — przez urządzenie wieczorów oświatowych, wykładów, zakładanie muzeów rodzimych — a przede wszystkim przez biblioteki i książki polskie.

Rozwijając od pierwszej chwili niezmiennie żywą i skuteczną działalność, ogarnęło ono już w początkach swego istnienia tą zbożną pracą i nasz Śląsk, zakładając tu już w latach od 1880—1905, 296 bibliotek. W ten sposób T. C. L. przyczyniło się także walcnie do uświadomienia i rozbudzenia ducha narodowego na Górnym Śląsku. Władze zaborcze — nie bez słuszności zresztą — nazwały T. C. L. polskiem ministerstwem oświaty.

W naszym mieście pierwsza biblioteka T. C. L. powstała w roku 1902 na Klimzowcu — a niebezpiecznej, ale zarazem zaszczytnej pracy prowadzenia jej, podjął się — rzecz charakterystyczna dla polskości w owym czasie w naszym mieście — górnik polski, inwalida — Paweł Grządziel. Otrzymał bibliotekę, liczącą 210 dzieł, przechowuje w swoim mieszkaniu przy ul. Hajduckiej l. 95 i wypożycza co niedzielę książki górnikom polskim. W roku 1908 przejmuje ją od niego Dr. Krzyżankiewicz; po pewnym znów czasie prowadzi tę bibliotekę obecny radca Magistratu p. Franciszek Grześ, aż do wybuchu wojny światowej. Równocześnie inną bibliotekę T. C. L. prowadzi również adwokat Scheffs. Wojna zahamowała tak piękny rozwój tej pracy, gdyż prawie wszyscy pracownicy T. C. L. zostali powołani pod broń, niektórzy nawet polegli, jak śp. adwokat Scheffs.

Dopiero z początkiem roku 1918, dzięki inicjatywie i ofiarnej pracy p. Marii Szukalskiej, powstaje tu pierwszy Komitet T. C. L., którego zarząd tworzą: Jan Korpus jako prezes, M. Szukalska — bibliotekarka, W. Morkowska — sekretarka i Jan Pawłowski — skarbnik. Zarząd ten urzęduje dwa lata. W roku 1920 wybrano nowy zarząd w następującym składzie: Antoni Nowak — prezes, W. Morkowska — sekretarka, H. Maciejewska i Wowrówna — bibliotekarki, W. Drożdżiok — skarbnik. Komitet prowadzi już szerszą akcję oświatową i dwie biblioteki: w Królewskiej Hucie i Nowych Hajdukach. Z ramienia Zarządu Głównego w Poznaniu przeprowadzono w tym roku lustrację bibliotek przez ks. Bielawskiego, który w sprawozdaniu stwierdza, że „administracja biblioteki w Królewskiej Hucie jest podziwu godna — nowoczesna i nadzwyczaj staranna.” W następnym roku zmienia się bibliotekarka w Królewskiej Hucie, którą zostaje Wiktorja Nowakówna. Sprawozdanie biblioteczne z roku 1921 wykazuje już 1509 dzieł i 1598 wypożyczeń — w czym 1302 przez dorosłych, a 296 przez młodzież. W roku 1921 wybrano nowy zarząd Komitetu w następującym składzie: ks. proboszcz Gajda — prezes, A. Nowak — wiceprezes, A. Stempniewiczowa — sekretarka, W. Drożdżiok — bibliotekarz oraz Ligoń — skarb-

nik; zarząd ten urzęduje do roku 1924. W kwietniu tegoż roku następuje zmiana prezesa, którym wybrano ks. prob. Wojciecha. W styczniu zaś 1925 roku utworzył się nowy Komitet z zarządem, w którego skład weszli: T. Rudnicki jako prezes, A. Chadalski — wiceprezes, St. Wyrębski — sekretarz, A. Lebida — skarbnik i W. Drozdziok — bibliotekarz. Sprawozdanie z ruchu bibliotecznego za rok 1924 wykazało 2595 dzieł, 6386 wypożyczeń i 353 czytelników.

Nowy Zarząd stara się rozszerzyć akcję oświatową, uzupełnić bibliotekę w dzieła nowe i wartościowe, założyć nowe biblioteki w części południowej miasta, oraz na Klimzowcu, jak również i w północnej części — (paraf. św. Józefa). Natychmiastowemu zrealizowaniu tych zamierzeń przeszkodziły jednak zarówno brak odpowiednich lokali, jak i zbyt szczupłe fundusze Komitetu T. C. L. Jednak w następnym roku wydzielono 400 dzieł z biblioteki przy ul. Bytomskiej i dano do szkoły VIII. (Par. Św. Józefa). Wypożyczania tych książek czytelnikom podjęło się nauczycielstwo tej szkoły z p. kierownikiem Chadalskim. Biblioteka ta przyczyniła się do rozbudzenia czytelnictwa w tamtej części miasta. Po dwóch latach trzeba było jednak zabrać ją spowrotem na ul. Bytomską, gdyż przeprowadzano w tym czasie zupełne przekatalogowanie całego księgozbioru według nowego systemu dziesiątkowego. Trudną tę pracę wykonała przy pomocy instruktorki z Zarządu Głównego w Poznaniu p. profesorowa K. Kozłowska. Podkreślić należy, że biblioteka przy ul. Bytomskiej mimo to była w tym czasie zawsze otwartą dla wypożyczających książki. Praca przekatalogowania zajęła przeszło pół roku czasu. Szczegóły systemu skatalogowania bibliotek naszych są obszerniej przedstawione w sprawozdaniu bibliotekarskiem; tutaj jednak podkreślić należy, iż przekatalogowanie było konieczne i przyczyniło się do usprawnienia całej pracy bibliotecznej, a czytelnikom ułatwiło orientowanie się w wyszukaniu sobie odpowiedniej lektury. Po dokonaniu tej pracy p. K. Kozłowska kieruje wszystkimi bibliotekami T. C. L. w naszym mieście (Chorzów I. i II.), pracując naprawdę z poświęceniem, zupełnem oddaniem się i umiłowaniem tej pracy. Pomagały również w tym czasie w selekcji książek odpowiednich dla różnych czytelników, a zwłaszcza młodzieży panie: inż. Drozdowska i inż. Górkiewiczowa.

Dzięki ofiarności Społeczeństwa, zwłaszcza podczas zbiórek 3-cio majowych, oraz niezwykle życzliwemu ustosunkowaniu się Magistratu naszego miasta z jego prezydentem p. W. Spaltensteinem, udało się wykonać plan objęcia siecią bibliotek T. C. L. najważniejszych punktów miasta:

i tak 3. maja 1930 otwarto uroczystie i poświęcono bibliotekę na Klimzowcu, złożoną z 650 dzieł. Placówką tą kieruje od tego czasu osobny podkomitet, którego prezesem jest p. kierownik Koppa. Biblioteka umieszczona jest w szkole III. W roku 1931, po wyprowadzeniu się Sekretarjatu T. C. L. z lokali przy ul. Sobieskiego. 3. do Domu Oświatowego T. C. L. w Katowicach, dzięki życzliwemu poparciu przez Magistrat królewskohucki, urządzono w lokalach opróżnionych przez Sekretariat centralną bibliotekę T. C. L., która razem z biblioteką im. Melanji Parczewskiej, oddaną na podstawie umowy z Magistratem w administrację naszego Koła T. C. L. — tworzy odtąd bardzo ważny i niezwykle czynny ośrodek pracy oświatowej w naszym mieście.

Przy ul. Bytomskiej pozostawiono całą bibliotekę dla młodzieży, oraz skompletowano nową bibliotekę dla dorosłych.

„Dużo wysiłków poświęcił także Komitet pracy oświatowej przez wykłady i odczyty. Corocznie urządzano kilkadziesiąt wykładów, przeważnie ilustrowanych obrazami świetlnymi; cieszyły się one stale dobrą frekwencją. Chętnie również śpieszyli prelegenci T. C. L. z wykładami na życzenie innych organizacji na ich zebrania. Od roku 1925 prowadzi nasza placówka — współpracując z Uniwersytetem Jagiellońskim — t. z. powszechne wykłady Uniwersytetu Jagiellońskiego, które wygłaszają prelegenci przysłani przez U. J. — profesorowie uniwers., docenci, literaci. Wykładów tych było przeciętnie po 18 w każdym roku.

Wielu zapewne pamięta jeszcze wspaniały obchód, urządzony staraniem T. C. L. w naszym mieście w listopadzie 1926 r. ku uczczeniu 200-tnej rocznicy kanonizacji Św. Stanisława Kostki, zakończony uroczystą i tłumną akademią na sali hotelu hrabia Reden, gdzie płomiennemi słowy przemawiał nasz sławny poeta Hubert Rostworowski. W październiku 1931 roku zmienia się skład Zarządu: na prezesa pozyskano ks. Dr. Karola Milika, który dzięki swej energii, i zapałowi do pracy, posunął jeszcze bardziej naprzód rozwój T. C. L. w naszym mieście. Hasłem jego było dążenie do samowystarczalności; toteż rozwinął usilną propagandę, aby zebrać możliwie dużą liczbę członków, którzyby ofiarą swemi umożliwili nowemu prezesowi ten rozmach pracy T. C. L., który odpowiadał jego zamiarom i energii, — co naogół udało mu się wykonać. Komitet, który w tym czasie pomagał w pracy prezesowi, miał skład następujący: T. Rudnicki — wiceprezes, p. A. Chadalski, insp. Kotlarski — sekretarz, prof. Wojtyczek — skarbnik, p. Kozłowska — bibliotekarka, oraz prezydent. Spaltensteinowa, radca Magistratu Fr. Grześ,

p. A. Stempniewiczowa, p. prof. Rudlicka, p. Marja Szukalska, p. A. Bazalówna, p. Bron. Tarnawska, p. W. Jaworowiczówna, p. Fr. Karmański i p. Juliusz Grządziel.

Swą wyteżoną i owocną pracą zwróciła placówka królewskohucka T. C. L. na siebie uwagę naczelných władz naszej organizacji, toteż gdy w jesieni 1933 roku naczelny dyrektor T. C. L., ks. Ludwiczak, spowodu stanu zdrowia zrezygnował z kierownictwa, Rada Główna w Poznaniu ofiarowała godność i obowiązki dyrektora T. C. L. prezesowi naszego Komitetu, ks. Dr. Milikowi. Żał mu było opuszczać placówkę królewskohucką, z którą się zżył i całą duszą oddał, jednak po głębszem zastanowieniu się oraz przekonany przez zatroskanych o dobro całej organizacji T. C. L-owców — zdecydował się przyjąć na siebie ten nowy, bardzo ważny i odpowiedzialny postereunek. W październiku tegoż roku opuszcza Królewską Hutę, zleciwszy Kierownictwo tutejszej placówki T. C. L. aż do następnych wyborów wiceprezesowi p. T. Rudnickiemu.

Co w przeciągu roku dokonał ks. Dr. Milik na swoim nowem stanowisku, wie cała zachodnia część naszego państwa: reorganizacja całego T. C. L., nowy statut, uporządkowanie kłopotliwego i zagrożonego stanu finansowego organizacji, rozmach w całej pracy T. C. L., kursa bibliotekarskie, odświeżanie i wzbogacanie bibliotek, wprowadzenie całej organizacji na nowe kierunki pracy — oto plon jego działalności. Część zasługi tej spada również i na naszą placówkę, boć tu poznał pracę i znaczenie T. C. L. obecny jego naczelny dyrektor.

Chlubną tradycję i bogatą kartę zasług ma T. C. L. w naszym mieście na polu szerzenia oświaty i kultury polskiej oraz uświadczenia narodowego. Ocenia to także i Społeczeństwo naszego miasta, darząc tę organizację zaufaniem i sympatją, nie szczędząc również ofiar — a zwłaszcza w dniu 3-go maja na „Dar narodowy”, przeznaczony. — jak wiadomo — na cele oświatowe, prowadzone przez T. C. L.

Najczęściej spotykane nazwiska pracowników T. C. L. w aktach naszej organizacji z czasów zaborczych w naszym mieście:

Paweł Grządziel, Dr. Krzyżankiewicz, Franciszek Grześ, Adwokat Scheffs, Marja Szukalska, państwo Mor-kowscy, A. Stempniewiczowa, Barbara Skubałowa, Jan Korp-us, p. Samarzewski, p. Marcińek, W. Drożdżiok, H. Maciejewska,

Pomieszczenie bibliotek T. C. L. w czasach zaborczych.

W latach od 1902—1920 biblioteki znajdowały się w mieszkaniach prywatnych bibliotekarzy — mianowicie: u p. Pawła Grządziela, p. Dr. Krzyżankiewicza, p. Franciszka Grzesia, adwokata Scheffsa i p. Marji Szukalskiej. Prawdziwą tułaczkę odbyła biblioteka znajdująca się obecnie przy ul. Bytomskiej w latach plebiscytowych 1920 oraz 1921, mianowicie: od maja do października 1920 roku mieściła się w gmachu Banku Ludowego przy ul. Sobieskiego, od października do grudnia tego samego roku znajdowała się ona w Katolickim Domu Związkowym przy obecnej ulicy Chrobrego — potem w t. z. „Bürgerheimie” przy ul. Bytomskiej, od 1 października 1921 r. znowu w Banku Ludowym przy ul. Sobieskiego, skąd wreszcie przeniesiono ją do gmachu Straży Pożarnej przy ul. Bytomskiej.

Obchody trzeciomajowe.

Oddawna — jeszcze z czasów zaborczych — utrwaliła się tradycja, iż urządzenie obchodów trzeciomajowych i zbiórki na t. z. „Dar narodowy” przeprowadzają organizacje kulturalno — oświatowe; i tak na ziemiach b. zaboru pruskiego — T. C. L. w b. Kongresówce i Kresach Wschodnich — P. M. S., na terenie zaś Małopolski — T. S. L.

W naszym mieście w czasach zaborczych trudno było w tym dniu publicznie manifestować i przeprowadzać zbiórki ofiar. Żali się w sprawozdaniu z 3 maja r. 1920, zabiegająca gorliwie o fundusze oświatowe T. C. L. p. M. Szukalska, że mimo wysiłków, udało się jej zebrać tylko 397,50 zł. — bo „Redenberg otrzymaliśmy tylko pod warunkiem, że nie będziemy brać żadnego wstępnego, ani też nic sprzedawać nie będziemy... w dodatku dzień się zapadał...” Mimo to jednak sprzedano 100 nalepek, 1000 odznak, 100 kartek i około 1000 kwiatków. W latach dalszych — już po złączeniu z Polską — dochody trzeciomajowe, przeznaczone w całości na „Dar narodowy”, wynosiły przeciętnie po 6000 zł. Przeprowadzał zawsze tę zbiórkę Komitet z p. prezydentową Spaltensteinową i profesorową Rudlicką na czele; pomagali przy zbiórce także: p. dyr. Kutschowa, p. Stempniewiczowa, p. Szukalska, p. Bazalówna, p. dr. Spoczynska, p. Juchnowiczówna, p. Tarnawska, p. Dehnerówna, p. dyr. Banku Polsk. Kozieł, p. Rudlicki, p. Rudnicki i niezwykle ofiarnie młodzież tut. szkół średnich.

Obchody trzeciomajowe odbywały się w naszym mieście bardzo okazale. Wszystkie organizacje polskie na zaproszenie T. C. L. stawiały zawsze tłumnie i zgodnie do narodowej mani-

festacji w tym dniu. Piękne nabożeństwa polowe odbywały się początkowo na placu przy kościele Św. Józefa; od kilku jednak lat odbywają się one przed Ratuszem na Rynku.

Capstrzyki z pochodniami i niezwykle tłumne pochody z defiladami, w których zawsze na czele kroczą sprawnie dzielne szeregi naszego wojska, nadają tej uroczystości charakter naprawdę imponującej, państwowej i narodowej manifestacji.

II.

Sprawozdanie z działalności za okres od 1. VII. 1933 do 31. XII. 1934 r.

1. Sprawozdanie z ruchu bibliotecznego.

Książki to duchy zaklęte na papier, w których mieszczą się wszystkie skarby duchowe ludzkości.

Uważając biblioteki za istotną własność ogółu, chcemy zapoznać bliżej członków, mieszkańców Chorzowa, z pracą Towarzystwa i jej rozwojem, a przedewszystkiem pragniemy zwrócić na siebie uwagę władz, które, mając w programie swej działalności opiekę nad rozwojem i potrzebami instytucyj oświatowych, są ich naturalnymi opiekunami. W pracy naszej wychodzimy z założenia, iż dobra książka, to najsilniejszy środek w walce o polskość Górnego Śląska.

Z pośród bibliotek polskich na terenie naszego miasta jedynie T. C. L. ma biblioteki publiczne, dostępne najszerszym warstwom ludności Chorzowa. Od szeregu lat z chlubą podajemy sprawozdania z ruchu czytelniczego w naszych bibliotekach. Z roku na rok czytelnictwo się wzmacza, zainteresowanie książką coraz szersze kręgi zatacza, jednym sło-

wem — głód książki stał się powszechny. Do bibliotek przychodzą czytelnicy ze wszystkich sfer społecznych. Największy procent, jak wszędzie, stanowi młodzież. To też, w uwzględnieniu potrzeb i życzeń młodzieży, specjalną opieką otoczone są działy krytyki literackiej, historii literatury, historii Polski wraz z biografiami wybitnych Polaków, oraz podstawowa lektura szkół średnich. Zgodnie z ogólnokształcącym charakterem bibliotek, księgozbiory ich składają się z zasadniczych działów systemu dziesiętnego, ze specjalnem uwzględnieniem literatury pięknej. We wszystkich bibliotekach jest ujednolajniona inwentaryzacja, katalogowanie, oraz statystyki. Praca techniczna ułatwiona jest przez prowadzenie systemem kartkowym, z zastosowaniem formatów międzynarodowych. Katalogi, stanowiące niezbędny materiał informacyjny zarówno dla administracji biblioteki, jak i dla publiczności, są kartkowe, alfabetyczne i działowe na potrzeby administracji; dla czytelników zaś katalogi działowe i alfabetyczne książkowe, pisane na maszynie. Dla użytku dzieci i młodzieży opracowano osobne spisy książek.

Dążeniem naszym jest zaopatrywanie bibliotek w książki wartościowe zarówno pod względem treści, jak i formy artystycznej, zwłaszcza w doborze książek dla dzieci, z wyłączeniem wszelkiej tandety literackiej i taniej sensacji. Skierowujemy uwagę przy kompletowaniu księgozbiorów na uzupełnienia literaturą podstawową we wszystkich działach. Bibijoteka przy ul. Sobieskiego 3, jest zaopatrzona w dość zasobną bibliotekę podręczną, z której często abonenci korzystają. Obie biblioteki, t. j. przy ul. Sobieskiego 3, i przy ul. Bytomskiej 19, posiadają, obok księgozbioru dla dorosłych, liczne zasoby literatury dziecięcej.

W tym roku księgozbiory nasze uległy gruntownej rewizji w myśl haseł i okólników Centrali w Poznaniu o odnawianiu bibliotek. Wycofaliśmy sporo książek zniszczonych, „zaczynanych” doszczętnie. Usunęliśmy poważny zapas balastów w postaci książek martwych, bądź to przestarzałych z punktu widzenia obecnego nauki i nie czytanych zupełnie, bądź też nadmierną ilość dubletów, książek mniej poczytnych i wreszcie książki zdekompletowane, które podaliśmy do wymiany Sekretarjatowi T. C. L. w Katowicach. Książki podniszczone dajemy skwapliwie do introligatora. W ciągu 1½ roku opracowaliśmy 2.446 woluminów, licząc w tem książki do nowej biblioteki. Mimo stosunkowo wielkiej ilości książek wycofanych, księgozbiór powiększył się. W zestawieniu przedstawiamy, po dokonanej pracy „pielenia” księgozbiorów, stan następujący:

Tablica I. Statystyka przybytku i ubytku w księgozbiorach T. C. L. w Chorzowie I i II.

Dzi. VII. 1933 — XI. XII. 1934	A. Przyrost			B. Ubytek				C. Ilostan
	Zakup	Dary	Razem tomów	Zniszczone	Wycofane	Niezwrócone i zagubione	Razem tomów	Pozostało tomów na rok 1935
	1821	147	1968	268	232	25	525	16 024

Ile w poszczególnych bibliotekach znajduje się tomów, mówi:

Tablica II. Wykaz bibliotek T. C. L. w Chorzowie I. i II.

	A d r e s	Wielkość księgozbioru w tomach	Godziny otwarcia	Dni otwarcia
I	Centralna T. C. L. i Biblj. im. Mel. Parczewskiej -ul. Sobieskiego 3	10 731	od 10—12-tej od 15—20-tej	Codziennie oprócz niedziel i świąt
II	Ul. Sobieskiego 3 — Biblj. dla bezrobotnych	550	„	„
III	Ul. Bytomska 19	3 271	„	„
IV	Na Klimzowcu	696	od 17—19-tej	we wtorki i piątki
V	Nowa (dla paraf. św. Józefa) .	776		
	R a z e m :	16 024		

Wobec ciągłego wzrostu czytelników, zachodzi potrzeba odciążenia dotychczasowych bibliotek i udogodnienia wypożyczeń ludności mieszkającej w północnej części miasta. Księgozbiór jest już przygotowany i w najbliższym czasie przystąpimy do otwarcia piątej biblioteki T. C. L. na terenie Chorzowa I. i II. (Paraf. Św. Józefa.)

Stan zasobów książkowych w obecnej chwili wykazuje w przybliżonem obliczeniu 45 proc. książek na literaturę piękną, na literaturę popularną — naukową 22 proc., a 33 proc. na literaturę dla dzieci i młodzieży.

Biblioteki, stale i intensywnie zasilane nowymi książkami, znajdują natychmiast odbicie we wzroście czytelników.

Decydujący wpływ na ruch w bibliotece wywiera również dzielnica. Tablica trzecia daje statystykę abonentów i podziału według zawodów, płci i wyznania.

Tablica III. Wykaz abonentów w bibliotekach T. C. L. w Chorzowie I i II według zawodów, płci i wyznania:

Rok	Urzędnicy	Wolne zawody	Kupcy i przemysłowcy	Rzemieślnicy	Robotnicy	Bezrobotni	Młodzież od lat 14—18	Dzieci od lat 6—14	Ogółem
1934	231	259	79	64	38	714	799	1 271	3 455
W ogólnej liczbie abonentów jest . .							mężczyzn	787	
" " " " "							kobiet	598	
" " " " "							młodzieży	2 070	
							razem	3 455	
W ogólnej liczbie czytelników jest . .							katolików	3 294	
" " " " "							ewangelików	26	
" " " " "							wyzn. mojż.	135	
							razem	3 455	

W sprawozdaniu z dnia 30. VI. 1933 podaliśmy 2506 czytelników. Dziś mamy 3455. Korzystało z bibliotek przez przeciąg 1½ roku 5664 abonentów. Przyrost czytelników wzrósł o 949 nowych. Średnia roczna na każdego czytelnika przypada 23 książek. Obrót zaś każdej książki naszych księgozbiorów w ciągu roku wynosi 5 razy. Poczytność podniosła się do 113.929 wypożyczeń. Za rok 1932/1933 w ostatnim sprawozdaniu podaliśmy 64.685.

Tablica IV. daje obraz wypożyczeń w poszczególnych bibliotekach Chorzowa przez 1½ roku od 1. 7. 1933 do 31. 12. 1934 roku.

	Księgozbiór	Ilość czytelników	Ilość wypożyczeń
Biblioteka przy ulicy Sobieskiego 3	10 731	1 945	71 031
Biblioteka przy ulicy Sobieskiego 3 dla bezrobotnych	550	61	3 943
Biblioteka przy ulicy Bytomskiej 19	3 271	1 382	37 306
iBibliotekę na Klimzowcu	696	67	1 642

Uzyskanie tak wielkiej ilości wypożyczeń wymaga wielkiej sprawności technicznej przy wydawaniu książek, znajomości księgozbioru i opanowania pamięciowego znacznej ilości liczb, celem ułatwienia i szybkości wymiany książek. Do zdobycia tych walorów, koniecznych w dużych i silnie odwiedzanych bibliotekach, potrzeba dosyć długiej praktyki. Obok bardzo ważnych sprawności technicznych, niezbędne jest na stanowisku kierowniczym wykształcenie i uzdolnienie pedagogiczne.

W tym roku Zarząd Główny T. C. L. urządził szereg kursów bibliotekarskich, których głównem zadaniem było zaznajomienie kursistów z funkcjami zarówno pedagogicznymi, jak również z pracą administracyjną i techniczną w bibliotece. Ujednolicienie programu pracy, poznanie wiadomości, potrzebnych do sprawnego spełniania obowiązków bibliotekarzy, a nade wszystko skoordynowanie wspólnych myśli i idei, wyda pewnością obfite plony w zwiększonej liczbie wypożyczeń i wzbudzeniu zainteresowań ludności dobrą — wartościową książką. Z naszego Koła T. C. L. brały udział w kursie i ukończyły go z pomyślnym wynikiem trzy osoby pracujące w naszych bibliotekach.

W zakresie zainteresowań poczytności poszczególnych autorów, dla scharakteryzowania czytelnictwa, podajemy najważniejsze dane z r. 1934: z beletrystyki nowszej osiągnęły znaczną liczbę wypożyczeń — Dąbrowskiej: „Dnie i noce — już drugi rok ustawicznie wypożyczane, Wiktora — „Wierzy nad Sekwaną”, Mostowicza — „Prokurator Alicja Horn”, Szpyrkówny — „Karjera Hanezki”, Morcinka — „Wyrąbany chodnik”, Undset — „Krystyna córka Lawransa”, Galsworthy — „Saga rodu Forsytów”, Bieniasza — „Edukacja Józia Barącza”, Axel Munthe — „Księga San Michele”. Z autorów dawniejszych stale najpoczytniejsi są: Sienkiewicz, Rodziewiczówna, Żeromski, Reymont, Prus, Orzeszkowa, Konopnicka, Krąszewski, Sieroszewski, i to nie tylko przez młodzież — która duży procent utworów wymienionych autorów musi przeczytać na lektury szkolne — ale przez bezrobotnych i robotników, głównie starszych, którzy również zaczytują się chętnie w powieściach regionalnych, zwłaszcza Morcinku. Powieści historyczne są naogół nie lubiane przez kobiety sfer robotniczych. Czytają najchętniej powieści obyczajowe i powieści z pierwiastkiem emocjonalnym — „wzruszające”. Młodzież robotnicza żąda najczęściej powieści sensacyjnych.

Młodzież po opuszczeniu szkoły powszechnej, przyzwyczajona od najmłodszych lat do wypożyczania książek w bibliotekach T. C. L., znajduje nadal opieką kulturalną w świetlicy,

czytelni i bibliotece T. C. L. W ten sposób z trudem zdobyty poziom ogólnej kultury nie zostaje zaprzepaszczone, a jeszcze utrwalony, pogłębiany i rozszerzany.

W dziale literatury dla młodzieży — wśród chłopców stale najpoczytniejsze są „przygody i podróże”, potem powieści historyczne. Codziennie powtarzają się zapytania: czy jest „Mieszkaniec puszczy”, „Wyspa tajemnicza”, „Duch puszczy”, „Mały zwycięzca”, „Żwirko i Wigura”, „Młodzi żeglarze”, „Orleń”, „Hultaj” i t. p. Wśród dziewcząt powieści obyczajowe, z przewagą sentymentu: „Siostra lotnika”, „Ania z zielonego wzgórza”, „Panna z mokrą głową”, „Spór w piątej klasie”, „Uwięziona księżniczka”, „Małe kobietki” i t. p. — są zawsze w ruchu.

Badania nad czytelnictwem młodzieży szkolnej, przeprowadzone przez Jana Kuchtę, z inicjatywy kierownika Zakładu Psychologii Wychowawczej w Krakowie, prof. Stefana Szumana — stwierdziły te same zainteresowania, które podano wyżej.

W działach naukowych, w związku ze znaczną liczbą abonentów szkół średnich, najbardziej czytane są książki z historii literatury, biografje pisarzy; z historii — monografje historyczne Słowińskiego, życiorysy Marszałka Piłsudskiego. Bardzo pożądane są książki z nowoczesnej techniki, chemji, anatomji, wogóle najnowsze zdobycze nauki. Książki z wydawnictwa „Wiedzy” są stale w czytaniu.

Interesującym przyczynkiem w kwestji zainteresowań czytelniczych jest prowadzona książka życzeń w bibliotece przy ul. Sobieskiego 3. Na podkreślenie zasługuje fakt, że obok bezkrytycznych żądań „nowości”, w dużej mierze ujawnia się zainteresowanie literaturą wartościową — nie tylko z działu beletrystyki, lecz także i z działów naukowych. Można by jeszcze wymienić dużo ciekawych uwag, charakteryzujących czytelnictwo, ale szczerupłość miejsca na to nie pozwala. — Obserwacje prowadzą do wniosku, iż motorem „ruchu” biblioteki są „nowości”, które należy zakupywać stale dla zaspokajania zainteresowań czytelniczych, budzonych reklamą i potrzebą zmiany.

W zakresie stosunków zewnętrznych stara się biblioteka T. C. L. współpracować z innymi instytucjami — przez udzielanie informacji w sprawach dotyczących prowadzenia bibliotek, inwentarzy, katalogów i t. p., oraz czyni specjalne ułatwienia ich członkom w wypożyczaniu książek.

Podkreślić należy, że ludność Chorzowa rozumie wartość i znaczenie bibliotek i stara się nie utrudniać ich pracy. W wyniku tego odsetek zgubionych i niezwróconych książek jest bar-

dzo mały. Młodzież samorzutnie zgłasza się do pomocy w bibliotekach. Niejednokrotnie z niej korzystamy i na tem miejscu bardzo dziękujemy za ofiarowane usługi. Dziękujemy również czytelnikom naszym: tym najstarszym, wypróbowanym przyjaciółom, — tym nowym, którzy zadzierżgają dopiero z nami węzły przyjaźni, wreszcie wszystkim, którzy ochotnie korzystają z bibliotek, darzą je sympatją i uznaniem, nadając im istotną rację bytu.

Z szeregu poprzednich sprawozdań i obecnego widać, iż T. C. L. stworzyło i ugruntowało w Chorzowie czytelnictwo szerokich mas i w ciągu wielu lat było jedyną placówką oświaty pozaszkolnej.

Pojęte pierwotnie jako biblioteki dla „ludu” i zastępujące w okresie niewoli placówki polskiej oświaty, uległy naturalnemu przeobrażeniu, stając się, jak wszędzie na świecie, niezbędnem uzupełnieniem szkoły. Przy obecnym układzie stosunków spełniają one całkowicie funkcje nieistniejących miejskich bibliotek publicznych. Jako takie, powinny być otaczane pieczołowitą opieką władz miejskich, ponieważ wyręczają je w obowiązku zaspokajania potrzeb czytelniczych ludności. Są one jednym z zasadniczych współczynników pogłębiania i wzmożenia kultury, a na Śląsku utrwalania polskości.

Nakoniec, dla ogólnej orientacji czytelnictwa, podajemy wykaz polskich bibliotek w Chorzowie, sporządzony przez T. C. L. na wystawę książki polskiej ubiegłego roku, zaznaczając, iż wszystkie niżej wymienione biblioteki mają charakter prywatny. (Tabl. V.)

Jeżeli uwzględnimy jeszcze ponadto biblioteki różnych organizacji parafjalnych i innych — to ogólny obraz czytelnictwa polskiego na terenie naszego miasta będzie się przedstawiał nader korzystnie. — Szczególnie pocieszającym zjawiskiem jest ogromne zainteresowanie się książką polską u młodzieży. O ile bowiem jeszcze niedawno za czasów zaborczych korzystali z bibliotek T. C. L. w naszym mieście przeważnie starsi — patrz sprawozdanie z roku 1921 (str. 2) — to obecnie przewaga jest po stronie młodzieży. — Zawdzięczać to należy wyłożonej pracy nauczycielstwa polskiego — wogóle szkole polskiej. Wiadomo również, że z książki, wypożyczonej z biblioteki przez jednego czytelnika, korzystają i inni domownicy — a już napewno rodzice chętnie słuchają, co im ich „pociechy” z książek wyczytują i opowiadają.

Sprawozdanie nasze z ruchu czytelnictwa wykazuje, że Koło nasze — mimo lat kryzysowych — zadanie swoje krzewienia oświaty i kultury polskiej zapomocą książki dobrej, wypełniło chlubnie i pragnie ten rozmach swej pracy utrzymać a nawet spotęgować.

Tablica V.

Lp.	B i b l i o t e k a	Ilość książek w dniu 1. 12. 1932	Ilość czytelników
1.	Nasza Czytelnia	698	220
2.	Tow. Kult. Oświat. „Ognisko“	4 639	130
3.	Tow. Młodzieży Polsk. „Jutrzenka“	676	123
4.	Polski Biały Krzyż	589	104
5.	Biblioteka Podolic. 75 p. p.	1 980	223
6.	W. Grzesiewski , ,	565	52
7.	Miejskie Gimn. Żeńskie	3 193	500
8.	Gimnazjum Państw. Klasyczne	2 845	560
9.	Miejsk. Inst. Kształc. Handł.	6 265	428
10.	Publiczn. Szkoła Dokszał. Zawodl. I.	1 316	230
11.	Szkoła Powszechna III.	420	289
12.	„ „ VI.	160	150
13.	„ „ VII.	912	369
14.	„ „ X.	246	262
15.	„ „ XIII.	374	433
16.	„ „ XVII.	242	—
17.	Biblioteka Skarbofermu	—	—
18.	Biblioteka Kolejowa	—	—

2. Sprawozdanie z akcji odczytowej.

Bardzo ważnym czynnikiem w pracy oświatowo-kulturalnej naszej organizacji są odczyty i wykłady. Żywe słowo, bezpośredni kontakt prelegenta z słuchaczami i wymiana myśli w dyskusji, którą każdy wykład kończyć się powinien — o ileż silniej działają i głębiej ryją się w duszy słuchaczy, niż ta sama treść, wysłuchana przy rozgłośniku radiowym, lub też przeczytana z rozprawki. Jeżeli przytem można jeszcze niektóre momenty wykładu ożywić zapomocą obrazów świetlnych, rzuconych na ekran, to napewno wykład taki wywrze tem głębsze wrażenie i na długo utrwali się w pamięci słuchaczy.

Taki właśnie charakter mają nasze wykłady i odczyty. Toteż cieszą się one stale dobrem powodzeniem; zwłaszcza młodzież ciągle doprasza się wykładów ilustrowanych.

Akcję wykładową prowadzi placówka nasza od szeregu lat bardzo intensywnie. Podane niżej cyfrowe sprawozdanie niech da bliższy wgląd w tę część naszej akcji.

W okresie sprawozdawczym — od 1. VII. 1933 r. — 31. XII. 1934 r. — wygłoszono odczytów 108 — z czego 71 ilustrowanych obrazami świetlnymi.

Wysłuchało ich 13.563 osób — w czym 4.746 młodzieży — reszta to dorośli.

Przeciętnie na każdy wykład wypada po 125 słuchaczy.

W liczbie podanych powyżej odczytów mieszczą się także 24 t. zw. powszechne wykłady Uniwersytetu Jagiellońskiego, zorganizowane i finansowane w przeważnej części przez Koło nasze i wygłaszane w naszej sali wykładowej przy ul. Sobieskiego 3.

Oto spis prelegentów oraz tematów, wygłoszonych w tym okresie sprawozdawczym.

1. Literat Kazimierz Kalinowski — Idea Chrystusa Króla.
2. " " " — Hołd bohaterom 1863 r.
3. " " " — Wawelska Pani (Królowa Jadwiga).
4. Literat Kazimierz Kalinowski — Szlakiem ducha naszych dziejów.
5. Prof. St. Piwko — Od Fryderyka II. do Hitlera.
6. Dr. St. Leszczycki — Mieszkania ludzkie na kuli ziemskiej.
7. Dr. St. Leszczycki — Antropogeografia Polski.
8. Prof. Dr. M. Siedlecki — Wśród misjonarzy na słonecznych wyspach.
9. Prof. Dr. Wilkosz — Zagłada i odradzanie się materji wszechświata.
10. Doc. Dr. Kaz. Piwarski — Stefan Batory i Jan III. Sobieski.
11. Doc. Dr. Kaz. Piwarski — Polska w dobie „Potopu” (Sienkiewiczowskiego).
12. Prof. i Lit. J. Pietrzycki — Paryż.
13. Dr. M. Klimaszewski — Krajobraz Karpat od Olzy po Czeremosz.
14. Doc. Dr. Józef Reiss — Twórcza siła pieśni narodowej.
15. Dr. Jan Magiera — Bałtyk i Jadran.
16. Wizytator Wł. Horbacki — Rodzice jako współtwórcy nowej polskiej szkoły.
17. Prof. i Lit. Dr. T. Bocheński — O dziwnym wielkoludzie Janie Kasprowiczu.
18. Prof. i Lit. Dr. T. Bocheński — O niepożytem pięknie „Pana Tadeusza”.
19. Dr. St. Jarosz — Od Wisły po Czeremosz.
20. Doc. Ks. Dr. A. Krześciński — Nowy ustrój świata.
21. Doc. Ks. Dr. A. Krześciński — Kultura współczesna i jej tragizm.
22. Lit. Witold Zechenter — Groby polskie rzucone zagranicą.
23. Prof. St. Bursa — Pieśń polska w artystycznym swym rozwoju.
24. Dr. Wł. Koziorowski — Wpływ alkoholizmu na potomstwo.

Resztę odczytów (84) zostało wygłoszonych przez własnych prelegentów, a mianowicie: Mieczysław Cybulski, były więzień polityczny z wysp. Sołowieckich, — 1 wykład, p. J. Grządziel — 12 w., prof. Dr. Jakubowski — 5 w., prof. R. Jójko — 4 w., prof. J. Juchnowiczówna — 3 w., p. Fr. Karmański — 1 w., prof. Dr. Obrzud — 1 w., p. Jan Partyka — 1 w., p. T. Rudnicki — 47 w., prof. St. Stafiej — 4 w., p. I. Stoczkówna — 1 w., prof. prof. Uniw. detroickiego (St. Zjedn. A. P.) Tarczyński — 1 w., prof. Targ. — 1 w., oraz p. Stawarzówna — 2 w.

Wszystkim, wymienionym tu powyżej prelegentom, którzy bezinteresownie i ofiarnie poświęcili swój czas i siły tej pracy, składa Kierownictwo Koła serdeczne podziękowanie. (

3. Sprawozdanie z czytelní dzienników oraz czasopism i świetlicy.

Koło nasze posiada 2 czytelnie pism: 1. przy ul. Sobieskiego 3 oraz 2. przy ul. Bytomskiej w gmachu Straży Pożarnej. Z czytelní przy ul. Sobieskiego korzystają przeważnie bezrobotni. Oprócz dzienników śląskich dostarcza się tam najważniejszych pism warszawskich, poznańskich, krakowskich, ponadto różne czasopisma i ilustracje. Znajduje się tam również i biblioteka dla bezrobotnych, licząca 550 dzieł, z której korzystają oni bez żadnych opłat. Czytelnia ta jest stale przepełniona.

Druża czytelnia, przy ul. Bytomskiej, znacznie obszerniejsza, ma zarazem charakter świetlicy. Oprócz dzienników, czasopism, ilustracyj i t. p., bardzo pilnie czytanych, wykłada się tam również różne gry dla starszych i młodzieży, z których wielu korzysta. Ponadto w czerwcu 1934 r. urządzono w niej dobry radjoaparat z rozgłośnikiem; w ten sposób zarówno świetliczanie, jak i czytelnicy pism korzystają także z audycji radiowych.

W ciągu okresu sprawozdawczego korzystało z obu czytelní i świetlicy 57.853 osób. Czytelnie te są otwarte codziennie w dni powszednie od 10—12 oraz 15—20 godz.

Dzienników i innych pism dostarczają nam Redakcje częściowo bezpłatnie lub też po niższych cenach, oraz niektórzy ofiarodawcy.

Wszystkim, którzy dopomagają nam w jakikolwiek sposób w zaopatrywaniu w pisma naszych czytelní, składamy tutaj najserdeczniejsze „Bóg zapłać“.

Prócz wymienionych 2 czytelń z świetlicą posiadamy jeszcze własną salę wykładową przy ul. Sobieskiego, dość obszerną, mogącą pomieścić 150 słuchaczy, ze stałym ekranem i epidjaskopem. W sali tej odbywają się wykłady nasze, zebrania i t. p. Jest ona również dobrze wyzyskana — n. p. w listopadzie t. r. była wykorzystana 24 razy, w grudniu 20 razy. Odbywają się w niej również wykłady dla pracowników Miejskiego Lokalnego Funduszu Bezrobocia.

4. Sprawozdanie z Wystawy Książki Polskiej.

W roku 1933 od 26 listopada do 3 grudnia urządziliśmy — przy współdziale księgarni p. Skowronkowej, oraz p. Grzesiewskiego — w naszej sali wykładowej przy ul. Sobieskiego. **Wystawę Książki Polskiej.** W pięknie udekorowanej i ubranej zielenią sali — dzięki pomocy Magistratu, — wystawiono wzdłuż wszystkich ścian sali ponad 1300 dzieł. Wystawa podobała się ogólnie wszystkim; zwiedziło ją w tym czasie 11.038. osób.

Urządzeniem wystawy zajął się Komitet Pań z p. prezydentową Spaltensteinową na czele.

Równocześnie przeprowadzono szeroką propagandę za książką polską przez rozdanie około 10.000 ulotek oraz przemówienia zapomocą megafonu z lokalu wystawy na ul. Sobieskiego i z ratusza na Rynek. Przemówienia te wygłaszali profesorowie tutejszych szkół średnich, a mianowicie: pp. Musiałówna, Juchnowiczówna, Krystyniakówna, Dr. Spoczyńska, Gurgacz, Rudnicki, Jachymiak i Krysta.

Wystawa ta przyczyniła się do zainteresowania się książką polską szerokich warstw obywatelstwa, czego dowodem nietylko wzmożenie się czytelnictwa ale i zwiększony pokup na książki polskie w tutejszych księgarniach bezpośrednio po wystawie.

Zwiedził naszą wystawę również i przewodniczący Wojewódzkiego Komitetu Wystawy Książki Polskiej, p. kurator Kupczyński.

W tygodniu wystawy urządziło Koło nasze akademję sienkiewiczowską w auli Miejsk. Gimnazjum Żeńskiego, na której przemawiali poeci polscy pp. Emil Zegadłowicz i Wł. Żelechowski. Akademji tej wysłuchało ponad 700 osób.

5. Sprawozdanie administracyjne.

Uchwałą Walnego Zebrania Komitetu w Królewskiej Hucie z dnia 17 września 1933 wybrano Zarząd Komitetu na rok administracyjny 1933/34 w następującym składzie:

- 1) Ks. Dr. Milik — prezes
- 2) p. prof. Rudnicki — wiceprezes
- 3) p. prof. Wojtyczek — skarbnik
- 4) p. Kozłowska — bibliotekarka
- 5) p. Czechowski — sekretarz
- 6) p. Spaltensteinowa — członek Kierownictwa
- 7) p. Grześ — " "
- 8) p. Grządziel — " "
- 9) p. Rudlicka — " "
- 10) p. Bazalówna — " "
- 11) p. Tarnawska — " "
- 12) p. Stempniewiczowa — " "
- 13) p. Jaworowiczówna — " "
- 14) p. Szukalska — " "
- 15) p. Karmański — " "
- 16) p. Chadalski — " "

Powyższy skład Zarządu, wybrany uchwałą Walnego Zebrania i zatwierdzony pismem Zarządu Głównego T. C. L. w Poznaniu z dnia 20. 10. 1933 r. uległ w okresie sprawozdawczym pewnym zmianom. Wskutek bowiem wyboru na Dyrektora T. C. L. Ks. Dr. Milika prezesurę Zarządu Komitetu i późniejszego Kierownictwa Koła sprawował przez znaczny okres czasu wiceprezes Zarządu p. prof. Rudnicki. Dopiero na posiedzeniu Kierownictwa Koła, odbytem w dniu 7. 11. 1934 r. dokooptowano na członka Kierownictwa i wybrano prezesem p. Wincentego Spaltensteina, prezydenta m. Chorzowa. Ponadto kooptowano na członka Zarządu w dniu 23. 11. 1933 Księdza Brandysa Jana, proboszcza miejscowej parafii św. Barbary.

Dla wyjaśnienia ogólnego należy dodać, że w okresie sprawozdawczym Sejmik Oświatowy T. C. L. uchwalił w Poznaniu w dniu 30. 11. 1933 r. nowy Statut T. C. L., który po zatwierdzeniu go przez władze administracyjne został z końcem roku 1933 wprowadzony w życie. Statut T. C. L. z dnia 30. 11. 1933 r. poza szeregiem zmian merytorycznych, spowodowanych częściowo wymaganiami ustawodawstwa państwowego, zniósł m. in. dotychczasowe komitety powiatowe i miejskie T. C. L. oraz zarządy tych komitetów, przemianowując je na Koła T. C. L. z kierownictwem na czele. Zgodnie ze wskazówkami Zarządu Głównego z dnia 22. 12. 1933 r., wybrany w podanym wyżej składzie Zarząd Komitetu Miejskiego z późniejszemi zmianami został urzędowo zarejestrowany jako Kierownictwo Koła T. C. L.

Wyżej poruszone zmiany statutowe nie wpłynęły jednakowoż absolutnie na zahamowanie pracy Kierownictwa Koła ani też poszczególnych agend, jak to wykazują zamieszczone sprawozdania. Przeciwnie stwierdzić należy, że jasne przepisy tak Statutu z dnia 30. 11. 1933 r. jak i Regulaminu dla Koła T. C. L. mogą tylko przy-

czynić się do dalszego rozwoju i usprawnienia pracy oświatowej, będącej celem i zadaniem Towarzystwa.

Zarząd Komitetu wzgl. Kierownictwo Koła odbyło w okresie sprawozdawczym 12 posiedzeń, na których omawiano sprawy bieżące, przedyskutowano okólniki i zarządzenia Zarządu Głównego i powzięto odnośne uchwały. Posiedzenia Kierownictwa Koła wykazywały stale zadawalającą współpracę wszystkich członków, przy czem praca odbywała się w jaknajlepszej harmonii i zrozumieniu zadań i odpowiedzialności, spoczywających na każdym członku. Zresztą wyniki pracy mówią same za siebie. Stwierdzić należy, że w pracach swoich i przedsięwzięciach Kierownictwo Koła doznawało całkowitego zrozumienia i poparcia ze strony władz miejskich, które doceniając państwowe i narodowe znaczenie pracy oświatowej naszej placówki kresowej, starały się ułatwić w miarę możliwości i sił zrealizowanie naszych haseł.

Wykazany w sprawozdaniu niniejszem ogromny wzrost wypożyczeń książek świadczy dostatecznie również o intensywności pracy personelu Koła, który, nie ograniczając się do godzin otwarcia bibliotek i czytelni, poświęcał również bezinteresownie czas pozasłużbowy dla dobra Koła. Nadmienić wypada, że 3 pracowniczki ukończyły w okresie od 17. — 29. 9. 1934 — 14-dniowy kurs bibliotekarski i świetlicowy, urządzony przez Zarząd Główny w Katowicach. Obecnie zatem Kierownictwo Koła dysponuje wykwalifikowanym personelem pomocniczym, który w całości odpowiada wymaganiom tak silnego ruchu czytelnictwa, jaki wykazuje odnośne sprawozdanie.

Członków czynnych i wspierających liczy Koło nasze 351.

Za Kierownictwo Koła T. C. L. w Chorzowie I i II.

W. Spaltenstein — prezes. T. Rudnicki — wiceprezes i kierownik oświatowy T. C. L. W. Czechowski — sekretarz. Fr. Wojtyczek — skarbnik. K. Kozłowska — bibliotekarka.

Ch o r z ó w, dnia 15. stycznia 1935.

6. Sprawozdanie za czas od 1 lipca 1933

Przychody

L p.	T r e ś ć			Sumy	
		zł	gr	zł	gr
1.	Saldo z 30 czerwca 1933			2 574	49
2.	Składki członkowskie			4 583	50
3.	Abonament za książki			3 614	03
4.	Oplaty za przetrzymanie książek			660	82
5.	Magistrat za prowadzenie biblioteki Im. Melanii Parczewskiej (za 2 l.)			3 000	—
6.	Subwencje:				
	a) Magistrat Chorzów (za 2 lata)	2 000	—		
	b) Sekretariat T. C. L. Katowice na założenie nowej biblioteki i uzupełnienie dawnych.	5 600	—	7 600	—
7.	Odczyty			377	98
8.	Wpłacone kaucje			1 324	25
9.	3. Maj				
	a) Zbiórka uliczna	2 064	02		
	b) Magistrat na urządzenie obchodu	1 000	—		
	c) Nalepki do iluminacji okien	1 256	21		
	d) Koncert na Górze Redena	535	20		
	e) Czysty dochód z Akademii	157	60		
	f) Dary na listy składkowe	1 132	57		
	g) Inne	28	—	6 175	60
10.	Różne wpływy				
	a) Rada Miejska	200	—		
	b) Datki na „Wystawę Książki Pol- skiej“	111	65		
	c) Związek Opieki nad Dziećmi i Młodzieżą na radio w świetl.	200	—		
	d) Węgiel od Skarbofermu	279	90		
	e) Zbiórka Sienkiewiczowska	470	25		
	f) Dopisane odsetki	110	82		
	g) Inne	520	71	1 893	33
				31 804	—
1.	Saldo na r. 1935			3 861	96

kasowe

do 31 grudnia 1934

Rozchód

Lp.	T r e ś ć			Suma	
		zł	gr	zł	gr
1.	Książki i oprawa książek			9 032	17
2.	Czasopisma			686	35
3.	Odczyty			284	20
4.	Wynagrodzenie bibliotekarek			8 582	50
5.	Świadczenia socjalne za bibliotekarki			1 405	17
6.	Utrzymanie lokalu			1 458	70
7.	Zwrot kaucyj			852	15
8.	Wydatki kancelaryjne			334	26
9.	3. Maj				
	a) afisze		99 —		
	b) urządzenie koncertu		184 90		
	c) przesłane do Sekretariatu	1 796	48		
	d) Inne	173	40	2 253	78
10.	Ruchomości				
	a) krzesła	420	—		
	b) rolosy do okien	192	50		
	c) radio	375	—		
	d) tablica dla biblioteki	85	—		
	e) oprawa obrazów	137	—		
	f) Inne	101	09	1 310	59
11.	Różne				
	a) ubezpieczenie biblioteki	129	80		
	b) kosztą podróży do Poznania i Warszawy	207	10		
	c) urządzenie „Wystawy Książki Polskiej“	119	30		
	d) prowadzenia biblioteki dla bezrobotnych	390	—		
	e) druki i afisze	280	60		
	f) pomoc w bibliotece	100	—		
	g) Inne	515	37	1 742	17
12.	Saldo per 31 grudnia 1934 r.			3 861	96
				31 804	—

7. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.

z przeprowadzonej rewizji księgi kasowej i dokumentów
Koła T. C. L. w Chorzowie

za czas od 1. 7. 1933 do 31. 12. 1934.

Komisja Rewizyjna na posiedzeniach w dniach 4. grudnia 1934, 16. i 17. stycznia 1935 przeprowadziła rewizję ksiąg i dokumentów Koła Tow. Czytelní Ludowych w Chorzowie za czas od 1. 7. 1933 do 31. 12. 1934.

Na podstawie przeprowadzonej rewizji Komisja Rewizyjna stwierdza zupełną zgodność dokumentów z poszczególnymi zapisami w księgach oraz zgodność wykazanej pozostałości gotówkowej w kwocie złotych 3.861,96 (słownie trzy tysiące osiemset sześćdziesiąt jeden 96/100).

W oparciu o zupełną zgodność poszczególnych pozycji jako też i celowość wydatków a zarazem ze względu na brak jakichkolwiek usterek — tak pod względem formalnym jak i materalnym, Komisja Rewizyjna stawia wniosek o udzielenie ustępującemu Kierownictwu Koła pokwitowania z jego czynności półtorarocznej.

Ch o r z ó w, dna 17. stycznia 1935 r.

(—) Jańczak — przewodniczący (—) Jędrał (—) Stempniewicz.

—————
T
—————

Korzystajcie z Powszechnych Wykładów Uniwersytetu Jagiellońskiego!

Towarzystwo Czytelni Ludowych, współdziałając z Uniwersytetem Jagiellońskim, organizuje od szeregu lat w naszym mieście t. zw. Powszechne Wykłady Uniwersytetu Jagiellońskiego, które wygłaszają prelegenci, przysłani przez Uniwersytet Jagielloński (profesorowie lub docenci uniwersytetu oraz literaci). Wykłady te cieszą się u nas dobrem powodzeniem, gromadząc liczne rzesze słuchaczy.

II. spis wykładów na okres od stycznia do kwietnia 1935 r. na II. półroczu.

1. 20. I. br. Czy istnieje sprzeczność między wiarą a wiedzą
wygłosi Doc. U. J. Dr. Marjan Heitzman.
2. 27. I. br. O nieporównanych pięknościach mowy polskiej
wygłosi prof. i literat Dr. Tadeusz Bocheński.
3. 3. II. br. U wrót Azji — Co widziałem za Uralem
wygłosi literat Kazimierz Kalinowski.
4. 10. II. br. Śląsk przed milionami lat — ilustrowany obrazami
światl.
wygłosi Doc. U. J. Dr. Edward Passendorfer.
5. 17. II. br. Jak gazdowie Borowy i Halczyn z dyplomatami rozmawiali — wygłosi Ks. Dr. Ferdynand Machay.
6. 24. II. br. Cuda fakirów i yogów
wygłosi prof. Dr. Helena Wilman-Grabowska.
7. 3. III. br. Potwory oceanów (ilustrowany obrazami świetl.)
wygłosi prof. Dr. Michał Siedlecki.
8. 10. III. br. Umierający Wschód — Stambuł — (ilustrowany
obrazami świetl.)
wygłosi literat Dr. Zbigniew Grabowski.
9. 17. III. br. Młodzież nasza i szkoły przed 100 laty
wygłosi prof. Stanisław Piwko.
10. 24. III. br. Alkohol a sport i praca fizyczna
wygłosi Dr. Bolesław Skarżyński st. asyst. U. J.
11. 31. III. br. Myśl słowiańska w Polsce w przeszłości i w chwili
obecnej — wygłosi prof. Dr. Lehr Spławiński.
12. 7. IV. br. Zwrot w stosunkach polsko-niemieckich a przeszłość
dziewoja — wygłosi Doc. U. J. Dr. J. Feldman.

Wykłady te odbywają się w każdą niedzielę o godz. 17.30
w sali wykładowej T. C. L. przy ul. Sobieskiego 3.

POPIERAJMY

najstarsze i bardzo zasłużone dla spraw narodowych na ziemiach zachodnich Polski Towarzystwo kulturalno-oświatowe

T. C. L.

Zapisujemy młodzież naszą na Uniwersytety Ludowe T. C. L. w Dalkach pod Gnieznem i Odolanowie!

Uniwersytetami temi kieruje zasłużony, długoletni działacz oświatowy i były kierownik całego T. C. L. ks. dyrektor Ludwiczak, znany przyjaciel młodzieży!

Kursy trwają po 5 miesięcy. — Przyjmuje się młodzież od 18 roku życia. — Opłaty niewielkie: jednorazowe wstępne - 15 zł., oraz po 60 zł. na naukę razem z utrzymaniem miesięcznie.

Kandydatom niezamożnym, poleconym przez Koła T. C. L., udziela się 40% zniżki w opłatach miesięcznych.

Bliższych informacji udzielają Koła T.C.L., lub Dyrekcja U.L.T.C.L. w Dalkach pod Gnieznem.

**Śpieszcie wszyscy po dobrą książkę
do biblioteki T. C. L.!**

Dobra książka to potęga!

**Jest ostoją i fundamentem oświaty,
Uczy żyć i walczyć,
Bogaci umysł,
Uszlachetnia serce,
Daje miłą rozrywkę,
Wypędza z domu nudy,
Wprowadza do rodzin zgodę i miłość.**

**Dobłą książkę znajdziesz zawsze
w bibliotekach T. C. L. w Chorzowie**

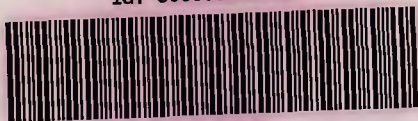
- 1) przy ul. Sobieskiego 3,**
- 2) przy ul. Bytomskiej 19,**
- 3) na Klimzowcu (Szkoła III.),**
- 4) w Chorzowie III. (w gmachu da-
wnego Urz. Gmínnego),**
- 5) w Chorzowie IV. (w szkole pow-
szechnej).**
- 6) w najbliższym czasie również
na ul. Krzyżowej.**

Pracownia Śląska

146625

II

Biblioteka Śląska w Katowicach
Id: 0030000638631

II 146625